

post HBO Autismecoach

Windesheim OSO

Educatie

Opleidingen Speciale Onderwijszorg

Modulecode Ba post HBO   Aug. 2019
AUTCOA

Opleidingscoördinatie: H. S. Petersen, MSc, MA,
MSEN (Mult.), B. Ed.

Datum: origineel sept. 2015 revisie aug. 2016, 2018,
2019

Doelgroep van deze handleiding: werkzaam als begeleider, ondersteuner of coach
van personen met autisme. Niveau HBO.

Windesheim Opleidingen Speciale Onderwijszorg
Postbus 10090
8000 GB ZWOLLE
Telefoon: 088 469 99 11

De auteursrechten van deze reader liggen bij de Christelijke Hogeschool
Windesheim.

Inhoudsopgave

1.	<i>Inleiding</i> .....
2.	<i>Algemene gegevens</i> .....
3.	<i>Algemene doelen</i> .....
4.	<i>Eindopdracht en beoordelingscriteria</i> .....
5.	<i>Literatuur</i> .....
6.	<i>Kennisbronnen</i> .....
7.	<i>Literatuurverwerkingsformulier</i> .....

Bijlage: Uitwerkingen bijeenkomsten met tijdsindicatie.

1. Inleiding

De maatschappij is en wordt steeds complexer. Daar zijn goede kanten aan maar zeker ook negatieve kanten. Het filteren van informatie, de hoofd -en bijzaken scheiden maar ook de manier waarop gecommuniceerd wordt draagt eraan bij dat er een meer complexer omgeving voor mensen met autisme is gecreëerd. Een “wegwijzer” in de vorm van een goede begeleider (-ing) kan er voor zorgdragen dat mensen met autisme hun weg kunnen blijven vinden in het dagelijks leven. Op die manier kan begeleiding bijdragen aan de positieve ontwikkeling van een eigen en unieke plaats binnen de maatschappij.

<https://pixabay.com/nl/directory-wegwijzers-hout-korrel-466938/>

Een nevenopdracht voor de begeleiding is het meegeven van tools aan zowel de persoon met autisme alsmede de omgeving om een kwalitatieve inhoud te kunnen geven aan een wederzijdse relatie. Het werken in en met een keten van zorg mag daarbij niet ontbreken waarbij het een blijvende uitdaging is om alle wensen/verwachtingen maar ook afspraken, regels en manieren van werken op elkaar te blijven afstemmen.

In deze opleiding vindt een oriëntatie plaats op de manier waarop de begeleiding vorm kan krijgen. Een kwalitatieve beïnvloeding van de ontwikkeling van mensen met autisme is daarbij de basisvisie van de opleiding. De focus is daarbij altijd gericht op de mogelijkheden.

2. Algemene gegevens

Studiebelasting

De opleiding post HBO autismecoach heeft een studiebelasting van 350 uur.

De studiebelasting betreft een combinatie van contacturen, literatuurstudie, praktijkopdrachten en N@tschoolactiviteiten: in totaal 350 uur.

Activiteit	Aantal uren studiebelasting
Contacturen	56
Literatuurstudie	50
Praktijkopdrachten, zelfstudie, werk in studiegroepen en eindopdracht/portfolio /POP	229
Activiteiten in ELO	15
totaal	350

Het niveau van de module

De student wordt uitgedaagd tot een actieve en kritische verwerking van de literatuur om complexe nieuwe problemen (o.m. vanuit actuele ontwikkelingen) zelfstandig te kunnen aanpakken, in een aantal bijeenkomsten, ondersteund door eigen praktijksituatie.

Het aanbod is gericht op verdieping en kwaliteitsverhoging van reeds verworven kennis en vaardigheden. (zie beoordelingscriteria) Het niveau is HBO.

Contacturen (56 uur):
Zie bijlage 1.

Literatuurstudie (50 uur):
Zie literatuur punt 5.

Praktijkopdrachten, zelfstudie, werk in studiegroepen en eindopdracht/portfolio/POP (229 uur)

Het zelfstudie gedeelte bevat het begeleiden van mensen met autisme in eigen praktijk naar aanleiding van nieuwe opgedane kennis, gesprekken voeren met deze mensen. Het toetsen van kennis vanuit de bijeenkomsten in de praktijk. Het opbouwen van een portfolio. Het samenwerken (met studenten vanuit hetzelfde beroepenveld) om intervisieopdrachten uit te voeren. Het opstellen van een begeleidings-/ondersteuningsplan, Het maken en bijstellen van een POP.

Activiteiten in de ELO (15 uur)

Studenten reageren op stellingen, ze denken mee met ingewikkelde cases en ze redigeren en geven feedback op elkaars werk.

Doelgroep van module.

Werkzaam als begeleider, ondersteuner of coach van personen met autisme.

Werkzaam vanuit allerlei sectoren. Niveau HBO.

Plaats in het totaalaanbod

De post HBO autismecoach is een praktijkgerichte opleiding. Het doel is voornamelijk integreren van nieuwe praktische kennis in de praktijk. Er is geen uitwisseling met/tussen de opleiding Master EN. Deze opleiding kan wel leiden tot gedeeltelijke vrijstelling binnen de Master EN voor de vrije keuze ruimte. Een, met succes, afgeronde studie geeft recht op een registratie bij het Internationale Beroepsvereniging voor Autismespecialisten (IBVA), 90 accreditatiepunten bij de Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ). Accreditatie bij het ADAP wordt aangevraagd.

De opzet van de opleiding

Er zijn 8 bijeenkomsten (bijlage 1 uitwerkingen per bijeenkomst met tijdsindicatie) waarbij er gewerkt wordt rond thema's:

- kennis van modellen, kenmerken en ontwikkeling rond autisme
- communicatie van en met mensen met autisme
- invloed omgeving en wisselwerking
- methodiek en werkwijze
- verschillen en overeenkomsten in ontwikkeling en de verschillende (levens)transities
- autisme en leren

Werkvormen, didactische accenten

In deze opleiding wordt gebruik gemaakt van diverse werkvormen zoals hoorcolleges, zelfstudie/huiswerk, verschillende oefeningen, werkcolleges en een presentatie. De didactische accenten liggen op het gebied van ontwikkelingsgericht werken, transfer tussen de theorie en de eigen praktijksituatie en ervaringen opdoen met het geven van een presentatie.

Aard van de toetsing

De toetsing van de opleiding geschiedt als volgt: de studenten stellen een portfolio samen van opdrachten, producten, gesprekken en andere zaken die bijdragen tot persoonlijke en professionele ontwikkeling. Ook wordt er een eindwerkstuk gemaakt die de genomen en onderbouwde stappen rond de begeleiding en coaching van een persoon met autisme chronologisch beschrijft. (zie beoordelingscriteria)

Portfolio inhoud

Zie punt 3.

N@tschool

De opleiding maakt op de volgende manier gebruik van N@tschool (ELO): (keuze) literatuur en internetlinks / informatie + discussieforum.

Gebruikte literatuur

Te vinden op N@tschool (ELO) onder de te volgen bijeenkomsten. Af en toe kunnen er aanvullende artikelen uitgedeeld worden of boeken aangeraden worden om te lezen.

Verplichte literatuur

Te vinden op N@tschool (ELO) onder de te volgen bijeenkomsten. Anders uitgereikt tijdens bijeenkomsten. De bestudering van de literatuur vormt een onderdeel van de zelfstudie uren.

3. Algemene doelen opbouw portfolio.

Portfolio doelen en uitwerking; De begeleider moet beschikken over basiskennis van:

Hoofdstuk 1: de normale ontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de reguliere ontwikkeling eruit ziet van iemand van dezelfde leeftijd als de persoon welk begeleid/gecoacht wordt. Er worden enkele ontwikkelingsgebieden als uitgangspunt genomen (cognitieve ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, spraak- taalontwikkeling, motorische ontwikkeling, zintuiglijke ontwikkeling en de spelontwikkeling). Men kan voor de uitwerking bronnen (zijnde artikelen/boeken) uit de ontwikkelingspsychologie gebruiken. De reden hiervan is dat indien er begeleiding/coaching plaats zal vinden de begeleider/coach zich moet verdiepen in de specifieke leeftijdsgroep waarin de persoon met Autisme welke begeleid/gecoacht wordt zich bevind.

1.1 cognitieve ontwikkeling

Zie uitwerking bij hoofdstuk 1. Ter aanvulling, op dit punt, welke cognitieve ontwikkeling bevindt iemand zich met die specifieke leeftijd in en evt. welke cognitieve ontwikkeling is er nog nodig m.b.t. de leeftijd van de persoon die begeleid gaat worden? Indien de persoon de leeftijd van volgroeiing heeft bereikt; hoe ziet zijn cognitieve eindontwikkeling er dan uit?

1.2 sociaal-emotionele ontwikkeling

Zie uitwerking bij hoofdstuk 1. Ter aanvulling, op dit punt, welke sociaal-emotionele ontwikkeling bevindt iemand zich met die specifieke leeftijd in en evt. welke sociaal-emotionele ontwikkeling is er nog nodig m.b.t. de leeftijd van de persoon die begeleid gaat worden? Indien de persoon de leeftijd van volgroeiing heeft bereikt; hoe ziet zijn sociaal-emotionele eindontwikkeling er dan uit?

1.3 spraak-taalontwikkeling

Zie uitwerking bij hoofdstuk 1. Ter aanvulling, op dit punt, welke spraak- taalontwikkeling bevindt iemand zich met die specifieke leeftijd in en evt. welke spraak-taalontwikkeling is er nog nodig m.b.t. de leeftijd van de persoon die begeleid gaat worden? Indien de persoon de leeftijd van volgroeiing heeft bereikt; hoe ziet zijn spraak-taal eindontwikkeling er dan uit?

1.4 motorische ontwikkeling

Zie uitwerking bij hoofdstuk 1. Ter aanvulling, op dit punt, welke motorische ontwikkeling bevindt iemand zich met die specifieke leeftijd in en evt. welke motorische ontwikkeling is er nog nodig m.b.t. de leeftijd van de persoon die begeleid gaat worden? Indien de persoon de leeftijd van volgroeiing heeft bereikt; hoe ziet zijn motorische eindontwikkeling er dan uit?

1.5 zintuiglijke ontwikkeling

Zie uitwerking bij hoofdstuk 1. Ter aanvulling, op dit punt, welke zintuiglijke ontwikkeling bevindt iemand zich met die specifieke leeftijd in en evt. welke zintuiglijke ontwikkeling is er nog nodig m.b.t. de leeftijd van de persoon die begeleid gaat worden? Indien de persoon de leeftijd van volgroeiing heeft bereikt; hoe ziet zijn zintuiglijke eindontwikkeling er dan uit?

1.6 spelontwikkeling (lees bij oudere mensen; vrije tijds besteding)

Zie uitwerking bij hoofdstuk 1. Ter aanvulling, op dit punt, welke spel (vrije tijds besteding) ontwikkeling bevindt iemand zich met die specifieke leeftijd in en evt. welke spel (vrije tijdsbesteding) ontwikkeling is er nog nodig m.b.t. de leeftijd van de persoon die begeleid gaat worden? Indien de persoon de leeftijd van volgroeiing heeft bereikt; hoe ziet zijn zintuigelijke eindontwikkeling er dan uit?

Hoofdstuk 2: leeftijdsgerelateerde (gedrags)vraagstukken bij jeugdigen, adolescenten of volwassenen zonder een beperking

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd met welke onderwerpen, problemen maar ook evt. oplossingen de leeftijdsgroep van de persoon die begeleid/gecoacht gaat worden zich mee bezig houden.

Hoofdstuk 3: opvoeding en systeemaspecten

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd in welk systeem de leeftijdsgroep van de persoon die begeleid/gecoacht gaat worden zich verkeert. (voorbeeld: tiener...gezin, familie, vrienden, school, vrijetijd/club/sport etc.)

Hoofdstuk 4: specifieke (gedrags)problemen met betrekking tot kinderen, jongeren, adolescenten of volwassenen met autisme

Dit hoofdstuk lijkt op Hoofdstuk 1, 2, 3 m.b.t. de inhoud maar beschrijft de persoon met Autisme op de verschillende bovengenoemde gebieden. Soms kiest men ervoor om deze beschrijving gelijk op te laten gaan met hoofdstuk 1, 2 en 3 als toevoeging aan het einde van elk stukje. De informatie vanuit dit gedeelte zou ook als onderbouwing kunnen gelden als inhoud voor de context van het ondersteuningsplan/ontwikkelingsplan.

Hoofdstuk 5: veel voorkomende stoornissen zoals autisme en co-morbiditeit zoals hechtingsproblematiek of AD(H)D

Zijn er, behalve een vorm binnen het autisme spectrum (van de persoon die begeleid/gecoacht wordt), andere problemen of vormen van co-morbiditeit waar je als begeleider/coach rekening mee zou moeten houden? Beschrijf ze hier.

Hoofdstuk 6: methoden om de ontwikkeling van kinderen, jongeren, adolescenten of volwassenen op de verschillende ontwikkelingsgebieden in beeld te brengen

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de ontwikkelingsfase(n) van de leeftijdsgroep van de persoon die begeleid/gecoacht wordt, gemeten zou kunnen worden. (zie H1, 2 en 3) En hoe lukt dat bij de persoon met Autisme welke begeleid/gecoacht wordt.

Hoofdstuk 7: methoden om de ontwikkeling van kinderen, jongeren, adolescenten of volwassenen op verschillende ontwikkelingsgebieden te stimuleren

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de ontwikkelingsfase(n) van de leeftijdsgroep van de persoon die begeleid/gecoacht wordt, gestimuleerd zou kunnen worden. (zie H1, 2 en 3) En hoe lukt dat bij de persoon met Autisme welke begeleid/gecoacht wordt.

Hoofdstuk 8: methoden om adequaat gedrag te stimuleren

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe adequaat (=leeftijdsrelevant) gedrag van de persoon die begeleid/gecoacht wordt, kan worden gestimuleerd. En hoe lukt dat bij de persoon met Autisme welke begeleid/gecoacht wordt.

Hoofdstuk 9: de functie en expertise van andere organisaties in de regio die zorg, werk, opvang en onderwijs bieden aan jeugdigen, adolescenten of volwassenen met autisme

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het regio netwerk er uit ziet van de aankomende autismecoach m.b.t. (mate van) autisme, leeftijd en niveau.

Hoofdstuk 10: veel voorkomende opvoedingsvragen van ouders van kinderen met autisme

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke opvoedings-/omgangsvragen de ouder, gezin, familie (peergroep) of leefgroep hebben in interactie van de persoon die begeleid/gecoacht wordt.

Hoofdstuk 11: methoden en werkwijzen om ouders van kinderen met autisme te ondersteunen bij de opvoeding, met name ondersteuning in de thuissituatie

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke interventies er nodig zijn in het systeem om de persoon met autisme te kunnen ondersteunen en zodoende tot ontwikkeling brengen/houden.

Hoofdstuk 12: methoden en werkwijzen om ouders en familie te ondersteunen bij de opvoeding en ontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke interventies/ondersteuning/ontlasting er nodig zijn om het systeem blijvend te versterken om de persoon met autisme te kunnen ondersteunen en zodoende tot ontwikkeling brengen/houden. (zie Hoofdstuk 9 en 13)

Hoofdstuk 13: het betrekken van het sociale en professionele netwerk

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het zal gaan lukken/wat er voor nodig is om het sociale/professionele netwerk te reguleren, stimuleren en te stroomlijnen rond de persoon met autisme en zijn systeem.

Als hulpmiddel; <https://www.vgn.nl/system/files/article/file/competentieprofiel%2BASS%2BDEF.pdf>

Competentieprofiel begeleider Autisme (VGN, Maartje van der Rijt, 2016)

4. Eindopdracht en beoordelingscriteria

Eindopdracht

Voor de (opleiding) post HBO autismecoach dient een gevuld portfolio overlegd worden. Het portfolio is opgebouwd uit beelden, opdrachten en materialen welke een professionele en persoonlijke leerontwikkeling op basis van kenniseenheden en bijbehorende competenties kunnen onderbouwen. Ook wordt er een eindwerkstuk (ondersteuningsplan) gemaakt die de genomen en onderbouwde stappen rond de begeleiding en coaching van een persoon met autisme chronologisch beschrijft. Als uitgangspunt dient een POP of ontwikkelingsformulier. Tussentijdse huiswerkopdrachten dienen als ondersteuning om de gestelde doelen voor het vullen van het portfolio vorm te kunnen geven. Literatuur dient om een voldoende basis te verkrijgen om vanuit een (wetenschappelijk) onderbouwde manier de begeleiding en werkwijze te verantwoorden.

Beoordelingscriteria en Toetsing

Toetsing vindt plaats middels interbeoordelaars op niveaubepaling 1 tot en met 4.

“In het competentieprofiel wordt systematisch beschreven welke specifieke competenties nodig zijn voor het ondersteunen van mensen met autisme spectrum stoornissen. Met ‘specifieke competenties’ geven we aan dat dit competentieprofiel geen volledig overzicht van competenties bevat, maar is toegespitst op competenties die onderscheidend zijn voor het werken met mensen met autisme.”

(VGN, 2015)

<https://www.vgn.nl/system/files/article/file/competentieprofiel%2BASS%2BDEF.pdf>)

Voor het bepalen van attitude en vaardigheden in het omgaan met mensen met autisme in hun levensloop en in het systeem zijn kenmerken afgeleid vanuit; *“Een handreiking voor levensloopbegeleiders van mensen met autisme en hun naasten.”* Dr. Leo Kannerhuis en partners. (2015).

De gebruikte competenties zijn echter afgeleid uit het competentieprofiel VGN en aangepast voor de opleiding post HBO autismecoach. Vanzelfsprekend gelden de uitgangspunten van het TEACCH programma van Schopler, Brehm, Kinsbourne, en Reichler, (1971) als algemene basis.

Niveau 1 kenmerkt zich door directe uitvoering van plan. Het plan van aanpak en handelen op direct en concreet niveau. Aangereikte (externe) kennis, vaardigheden en attitudes worden uitgevoerd.

Niveau 2 kenmerkt zich voortbouwend op niveau 1 met daarbij het begeleiden van collega's en anderen. Ook het aanvullen en bijsturing van plan van aanpak en draagt naast de uitvoering ook bij aan het ontwerp

(evaluatie) van het plan van aanpak. Aangereikte kennis wordt efficiënt toegepast en op de eigen praktijk toegespitst. Onderbouwing vanuit bestaande methodieken, interventies, artikelen en good-practices. Werkwijze kenmerkt zich door cyclisch en evaluatie.

Niveau 3 heeft (voortbouwend op 1 en 2) te maken met het coördineren van de zorg-, hulp- en dienstverlening, literatuur, onderbouwing en verantwoording dragen bij tot een professioneel besluit. Kennis en vaardigheden worden “gewogen” door een onderbouwing vanuit de literatuur. Attitude kenmerkt zich door een beginnende reflectieve houding.

Niveau 4 (voortbouwend op 1, 2 en 3) wordt in de praktijk met diverse benamingen aangeduid. Het complexe karakter, diepgaande kennis, diepere reflectie en omgaan met meerdere hulpverleners, het systeem (verbinden van) en de onderbouwing vanuit de literatuur van dit alles kenmerkt dit niveau.

Afgeleid van:

-Vereniging gehandicaptenzorg Nederland (2015). *ASS Competentieprofiel voor beroepskrachten in het primaire proces van de gehandicaptenzorg die ondersteuning bieden aan mensen met autisme spectrum stoornissen.*

Verkregen van:

<https://www.vgn.nl/system/files/article/file/competentieprofiel%2BASS%2BDEF.pdf> dd. 15-09-2019.

-“co-productie van de gemeente Renkum, het Dr. Leo Kannerhuis, IBASS, het programma Vanuit autisme bekeken en het lectoraat Levensloopbegeleiding van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen en werd mede mogelijk gemaakt door een subsidie van de provincie Gelderland.’ (2015).” *“Een handreiking voor levensloopbegeleiders van mensen met autisme en hun naasten.”* Verkregen van:

https://www.vanuitautismebekeken.nl/sites/default/files/producten/15042015.handreiking_voor_levensloopbegeleiders.def_.pdf dd. 15-09-2019

-Schopler, E., Brehm, S. S., Kinsbourne, M., & Reichler, R. J. (1971). Effect of treatment structure on development in autistic children. *Archives of General Psychiatry, 24*, 415–421.

-In samenspraak met Internationale Beroepsvereniging van Autismespecialisten. (IBvA)

Een afsluiting van deze opleiding middels het officiële certificaat leidt tot een mogelijke inschrijving als autisme begeleider IBvA en accreditatie bij SKJ.

5. Literatuur

Verplichte literatuur verdeling per bijeenkomst is te vinden op de ELO.

Bogdashina, O. (2006) *Communicatiekwesaties bij Autisme en het syndroom van Asperger. Spreken we dezelfde taal?* Garant: Antwerpen. 17-23, 216 en 217.

Casanova, M., Buxhoeveden, D. P., Switala, A. & Roy, E. (2002). Minicolumnar pathology in autism. *Neurology*. 58. 428-432.

De Bruin, C. (2018). *Dit is autisme! Van hersenwerking tot gedrag*. Graviant Educatieve Uitgaven: Doetinchem. 1-217.

De Ruyck, L. (2012). *De werking van spiegelneuronen tijdens observatie en imitatie bij kinderen met (kenmerken van) autismspectrumstoornissen*. Master thesis. Universiteit Gent: Gent. 1-51.

Fassaert, T., Lauriks, S., Van de Weerd, S., De Wit, M. & Buster, M. (2013). Ontwikkeling en betrouwbaarheid van de Zelfredzaamheid-Matrix. *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*. jaargang 91, 3. 169-177.

Gernsbacher, M., Morson, E. & Grace, E. J. (2016). Language and Speech in Autism. *Annual Review of Linguistics*. 2. 413-425.

Gezondheidsraad (2012). *Advies. Kennisinfrastructuur Autismspectrumstoornissen*. Gezondheidsraad: Den Haag. 1-75.

Grant., A. M. (2013). Steps to Solutions: A process for putting solution-focused coaching principles into practice. *The Coaching Psychologist*, Vol. 9, No. 1. 36-44.

Hattie, J. & Timperly, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77, No. 1, pp. 81–112.

Kamphuis, D. (2017). *Autisme of taalontwikkelingsstoornis?* Garant - Uitgevers N.V.: Antwerpen. 1-138.

Kucharczyk, S., Shaw, E., Smith Myles, B., Sullivan, L., Szidon, K., & Tuchman-Ginsberg, L. (2012). *Guidance & coaching on evidence-based practices for learners with autism spectrum disorders*. Chapel Hill: The University of North Carolina, Frank Porter Graham Child Development Institute, National Professional Development Center on Autism Spectrum Disorders. 1-33.

Spek, A. (2013). Stand van zaken. Autismspectrumstoornis bij meisjes en vrouwen. *Nederlands tijdschrift voor Geneeskunde*. 157. 1-6.

Spek, A. (2015). *Autismspectrumstoornissen bij volwassenen een praktische gids voor volwassenen met ASS, naastbetrokkenen en hulpverleners*. Hogrefe Uitgevers Bv: Amsterdam. 1-254.

Paul, R. (2008). Interventions to Improve Communication in Autism. *Child and adolescent psychiatric clinics of North America*. 17. 835-856.

- Peeters, W. (2015). *Praten met normaalbegaafde kinderen met autisme. Gulden regel: praat gewoon waar het kan en aangepast waar het moet*. Caleidoscoop. 27. 2. 26-31.
- Petersen, H. S. (2014). *Ethiek, intern stuk*. Windesheim: Zwolle. 1-8.
- Petersen, H. S. (2015). *Achtergrondinformatie autisme. Interne paper*. Windesheim: Zwolle. 1-10.
- Petersen, H. S. (2015). Uittreksel: Coachen onder de waterlijn Uit 'Coachen op competentieontwikkeling' van Lingsma en Scholten (2007). Windesheim: Zwolle. 1-3.
- Ter Haar, J. (2017). *Autisme en senioren*. Auticoach TIRO: Nijverdal. 1-13.
- Van Berckelaer-Onnes, I. A., Dijkhoorn, Y. & Hufen, M. (2018). *Prikkelverwerking bij mensen met een Autismspectrumstoornis en een Verstandelijke beperking: een complexe hulpvraag!* Toegepast Gezondheidsonderzoek (TGO), Universitair Medisch Centrum: Groningen. 1-45.
- Van der Velde, C. (2007). *Pubergids autisme een praktische handleiding*. Nieuwezijds B.V.: Amsterdam. 1-192.
- Van Rooijen, K. & Rietveld, L. (2017). *Jeugdigen met autisme. Wat werkt?* Nederlands Jeugdinstituut: Utrecht. 1-26.
- Vanspranghe, E. & Vermeulen, P. (2004). Psychologische begeleiding van mensen met autisme. *Tijdschrift voor orthopedagogiek, kinderpsychiatrie en klinische ontwikkelingspsychologie*. 29. 62-73.
- Vermeulen, P. (2011). *Over autisme & communicatie*. EPO Uitgeverij: Antwerpen. 1-144. (23-37)
- Videler, A. C. J., Delescen, E. & Ouwens, M. (2018). Handvatten voor differentiële diagnostiek bij autisme of persoonlijkheidsstoornis bij ouderen. *Tijdschrift voor psychiatrie*. 60. 5. 343-346.
- Vilayanur, R. S. & Oberman, L. M. (2006). Broken Mirrors. A theory of autism. *Scientific American*, 11. 62-69.
- Virués-Ortega, J., Julio, F. & Pastor-Barriuso, R. (2013). The TEACCH program for children and adults with autism: A meta-analysis of intervention studies. *Clinical psychology review*. 33. 940-953.
- Visser, E.M., Harting, L., Sizoo, B., Oosterkamp-Szwajcer, E. M. & Teunisse, J. P. (2014). *Autisme & Eigen Kracht. Een onderzoek naar het werken vanuit "Eigen Kracht" in de autismehulpverlening in Overijssel*. Project Autisme & Eigen Kracht: Overijssel. 1-45.
- Zijl, B. (2017). *Eenzame vrouwen over autisme en relaties*. Uitgeverij de Banier Bv.: Apeldoorn. 1-196.

6. Kennisbronnen

Literatuur: Zie N@tschool (ELO)

Films / kwaliteitsdocumentaires: te overleggen/gebruiken tijdens bijeenkomsten.

Digitale media-archieven (kranten / tijdschriften): te overleggen/gebruiken tijdens bijeenkomsten.

Websites:

Diverse...de wegingsfactor wordt tijdens bijeenkomsten besproken.

Belangrijke instellingen op het vakgebied

Landelijke beroepsvereniging IBvA

NVA

balans

psychiatrienet

NJI

GGZ

7. Literatuurverwerkingsformulier samen te voegen bij boek/artikel of materiaal op N@tschool (ELO)

Naam student:
Boek/artikel/materiaal (titel, schrijver, jaartal en evt. vindplaats/website daar waar het internet betreft):
Doel van het boek/artikel/materiaal:
Korte weergave van de gedachtengang van de auteur/maker/bedenker/eigenaar:
Wat heeft jou specifiek aangesproken en waarom?
Hoe beïnvloedt dit boek/artikel/materiaal (onderdelen van) jouw zichtsveld/praktijksituatie?
Geef overeenkomsten en verschillen aan met 1 of andere boeken/artikelen/materialen?
Waarover zou je met de auteurs/eigenaars in discussie willen en waarom?

Bijlage 1

Inhoud bijeenkomsten en tijdsindicatie.

Bijeenkomst 1

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A758b0137-a575-47ec-b14a-e7dec9d80a13>

Bijeenkomst 2

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A8b7a47dd-8b91-4f5b-91bd-2075abe9f536>

Bijeenkomst 3

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3Af29d4ad9-2f32-4755-abb0-9e8c58bc2631>

Bijeenkomst 4

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A715464a4-cde2-47cd-a3ba-895c69bc8690>

Bijeenkomst 5

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A6318f2f0-cfe1-4268-92aa-bb15c31bb49e>

Bijeenkomst 6

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A29e91cda-83db-4c8c-9470-0b408c5c3d4c>

Bijeenkomst 7

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A9e6d33ca-c551-4309-bde2-3f2578d507e5>

Bijeenkomst 8

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3Aa8279315-19c0-4809-8092-cd0609ec51d3>